

ANEKS 1
SPORAZUMU O IZMJENI I PRISTUPANJU
SREDNJE-EUROPSKOM SPORAZUMU O SLOBODNOJ TRGOVINI
Konsolidirana verzija
Srednje-europskog sporazuma o slobodnoj trgovini (CEFTA 2006)

PREAMBULA

Republika Albanija, Bosna i Hercegovina, Republika Bugarska, Republika Hrvatska, Republika Makedonija, Republika Moldova, Republika Crna Gora, Rumunjska, Republika Srbija i Misija privremene uprave Ujedinjenih naroda na Kosovu, u ime Kosova, sukladno Rezoluciji 1244 Vijeća sigurnosti Ujedinjenih naroda (u daljem tekstu „Stranke“),

Potvrđujući svoju opredijeljenost za pluralističku demokraciju temeljenu na vladavini zakona, ljudskim pravima i fundamentalnim slobodama;

Potvrđujući svoju opredijeljenost za načela tržišne ekonomije koja predstavlja temelj njihovih ekonomskih odnosa;

Imajući u vidu Višegradsku deklaraciju od 15. veljače, 1991. godine, Krakovsku deklaraciju od 6. listopada 1991. godine, Poznanjsku deklaraciju od 25. studenog 1994. godine i Zagrebačku deklaraciju od 29. studenog 2005. godine usvojene kao rezultat sastanaka najviših predstavnika Stranaka CEFTA-e;

Potvrđujući svoju opredijeljenost za Konačni akt Konferencije o sigurnosti i suradnji u Europi, Parišku povelju, a osobito načelima sadržanim u završnom dokumentu Bonske konferencije o ekonomskoj suradnji u Europi;

S obzirom na načela sadržana u Memorandumu o razumijevanju o liberalizaciji i olakšavanju trgovine od 27. lipnja 2001. godine koji su usvojile Stranke pod pokroviteljstvom Pakta stabilnosti za Jugoistočnu Europu, te na rezultirajuću mrežu bilateralnih sporazuma o slobodnoj trgovini koji su zaključeni između njih;

Izražavajući svoju spremnost da surađuju jedna s drugom u traženju puteva i načina za jačanje procesa ekonomskog integriranja u Europi;

Odlučne, u tom smislu, da ukinu prepreke svojoj međusobnoj trgovini sukladno odredbama Marakeškog Sporazuma o osnutku Svjetske trgovinske organizacije (u daljem tekstu „WTO“), te da postupno uspostave bliže trgovinske odnose;

Želeći da stvore povoljne uvjete za razvitak i diverzificiranje trgovine između Stranaka, te za unaprjeđenje trgovinske i ekonomske suradnje u područjima od zajedničkog interesa na temeljima jednakosti, međusobne koristi, nediskriminiranja i međunarodnog prava;

Ubijedene da će ovaj Sporazum poticati intenziviranje međusobno korisnih ekonomskih odnosa između Stranaka te doprinijeti procesu integriranja u Europi;

Želeći da doprinesu razvitku odnosa svake Stranke prema Europskoj uniji i integriranju u multilateralni trgovinski sustav;

Odlučne da vode svoje međusobne trgovinske odnose sukladno pravilima i disciplinama WTO-a bez obzira da li su ili nisu članicama WTO-a;

Uzimajući u obzir da se ni jedna odredba ovog Sporazuma ne može tumačiti tako da oslobađa Stranke od njihovih obveza u drugim međunarodnim sporazumima, posebice WTO-a,

Odlučile su kako slijedi:

Članak 1

Ciljevi

1. Stranke će uspostaviti područje slobodne trgovine sukladno odredbama ovog Sporazuma te sukladno relevantnim pravilima i procedurama WTO-a. Područje slobodne trgovine bit će uspostavljeno u prijelaznom razdoblju koje završava najkasnije 31. prosinca 2010. godine.
2. Ciljevi ovog Sporazuma su:
  - a. Konsolidirati u jedan sporazum postojeću razinu liberalizacije trgovine postignutu kroz mrežu bilateralnih sporazuma o slobodnoj trgovini koji su već zaključeni između Stranaka;
  - b. Poboljšati uvjete za dalje poticanje ulaganja uključujući izravna strana ulaganja;
  - c. Širiti trgovinu robama i uslugama, te unaprjeđivati ulaganja kroz pravična, jasna, stabilna i predvidiva pravila;
  - d. Ukinuti barijere i poremećaje u trgovini, te olakšati kretanje roba u tranzitu i prekogranično kretanje roba i usluga između teritorija odnosnih Stranaka;
  - e. Osigurati pravične uvjete konkurencije koji utječu na trgovinu i ulaganja i postupno otvoriti tržišta javnih nabava Stranaka;
  - f. Osigurati odgovarajuću zaštitu prava intelektualnog vlasništva sukladno međunarodnim standardima;
  - g. Osigurati učinkovite procedure za provedbu i primjenu ovog Sporazuma; i
  - h. Time doprinijeti harmoničnom razvitku i proširenju svjetske trgovine.

POGLAVLJE I

OPĆE OBVEZE KOJE SE ODNOSE NA TRGOVINU SVIM ROBAMA

Članak 2

Polazne carine

1. Kombinirana nomenklatura roba (u daljem tekstu «CN») će se primjenjivati na klasificiranje roba u trgovini između Stranaka obuhvaćenih ovim Sporazumom.
2. Polazna carina za svaki proizvod na koju će se primjenjivati postupna smanjenja definirana u ovom Sporazumu, bit će carina koja se stvarno primjenjuje u trgovini između Stranaka na dan koji prethodi stupanju na snagu ovog Sporazuma.
3. Strane će dostaviti jedna drugoj svoje polazne carine.
4. Ako se nakon datuma potpisa ovog Sporazuma, primijeni bilo kakvo sniženje carina definirano u stavku 2, a posebice nakon sniženja *erga omnes* carina koje rezultira iz sporazuma o carinama zaključenog kao rezultat članstva u WTO-u ili kao rezultat pregovora o carinama u okviru WTO-u, ta snižena carina će zamijeniti polaznu carinu pomenutu u stavku 2 ovog članka od dana od kojeg se takva sniženja primjenjuju.
5. Snižene carine obračunate sukladno staccima 2 i 4 ovog članka primjenjivat će se zaokružene na prvu decimalu. Strana koja ne koristi prvo decimalno mjesto zaokružiti će carinu na cijele brojke sukladno aritmetičkim pravilima. Prema tome, sve brojke koji iza decimalne točke imaju 50 ili manje bit će zaokružene naniže do najbliže cijele brojke, a sve brojke koje iza decimalne točke imaju više od 50 bit će zaokružene naviše do najbliže cijele brojke.

Članak 3

Količinska ograničenja

1. Na dan stupanja na snagu ovog Sporazuma bit će ukinuta sva količinska ograničenja uvoza i izvoza i mjere jednakog učinka u trgovini između Stranaka.
2. Od dana stupanja na snagu ovog Sporazuma neće se uvoditi nova količinska ograničenja uvoza i izvoza i mjere jednakog učinka u trgovini između Stranaka.

Članak 4

Izvozne carine

1. Strane će ukinuti sve izvozne carine, pristojbe jednakog učinka carinama i izvozne pristojbe fiskalne naravi u trgovini između Stranaka na dan stupanja na snagu ovog Sporazuma.
2. Neće se uvoditi nove izvozne carine, pristojbe jednakog učinka i izvozne pristojbe fiskalne naravi u trgovini između Stranaka od dana stupanja na snagu ovog Sporazuma.

Članak 5

Uvozne carine: Klauzula mirovanja

Neće se uvoditi nove uvozne carine, pristojbe jednakog učinka uvozne carine fiskalne naravi, niti će one koje se već primjenjuju biti povećane u trgovini između Stranaka, od dana koji predhodi potpisu ovog Sporazuma.

Članak 6

Carinske pristojbe

Od dana stupanja na snagu ovog Sporazuma, Stranke će u njihovoj međusobnoj trgovini ukinuti carinske pristojbe koje nisu sukladne članku VIII Općeg sporazuma o carinama i trgovini 1994 (u daljem tekstu «GATT») i bilo koje druge slične pristojbe.

POGLAVLJE II

INDUSTRIJSKI PROIZVODI

Članak 7

Obujam

Odredbe ovog Poglavlja će se primjenjivati na industrijske proizvode podrijetlom iz Stranaka. Izraz „industrijski proizvodi“ označava, za potrebe ovog Sporazuma, proizvode razvrstane unutar Poglavlja 25 do 97 CN-a, sa izuzetkom proizvoda navedenih u Aneksu 1 ovom Sporazumu.

Članak 8

Uvozne carine: Ukidanje

1. Strane će ukinuti sve uvozne carine, sve pristojbe jednakog učinka i sve uvozne pristojbe fiskalne naravi u trgovini između Stranaka na dan stupanja na snagu ovog Sporazuma, na sve proizvode osim onih koji podliježu bilateralnim koncesijama kako je navedeno u Aneksu 2.
2. Za proizvode navedene u Aneksu 2 uvozne carine, sve pristojbe jednakog učinka kao i carine i sve uvozne

pristojbe fiskalne naravi u trgovini između Stranaka postupno će se smanjivati i ukinuti u prijelaznom razdoblju koje završava 31. prosinca 2008. godine sukladno rasporedima navedenim u tom Aneksu.

POGLAVLJE III

POLJOPRIVREDNI PROIZVODI

Članak 9

Obujam

Odredbe ovog Poglavlja će se primjenjivati na poljoprivredne proizvode podrijetlom iz Stranaka. Izraz „poljoprivredni proizvodi“ označava, za potrebe ovog Sporazuma, proizvode razvrstane unutar Poglavlja 1 do 24 CN-a i proizvode navedene u Aneksu 1 ovom Sporazumu.

Članak 10

Uvozne carine

1. Uvozne carine, sve pristojbe jednakog učinka i druge uvozne pristojbe fiskalne naravi na proizvode navedene u Aneksu 3 ovom Sporazumu bit će snižavane ili ukinute sukladno rasporedima navedenim u tom Aneksu.
2. Strane će primjenjivati carinu Najpovlaštenijeg naroda (u daljem tekstu «MFN») na uvoz proizvoda navedenih u Aneksu 3 kada je ona niža od preferencijalnih carina navedenih u Aneksu 3.
3. Strane će razmotriti unutar Zajedničkog odbora mogućnosti davanja jedna drugoj dodatnih koncesija ne kasnije od 1. svibnja 2009. godine.

Članak 11

Koncesije i poljoprivredne politike

1. Bez štete za koncesije dane prema članku 10, odredbe ovog Poglavlja neće ni na koji način ograničavati provedbu odgovarajućih poljoprivrednih politika Stranaka ili poduzimanje bilo kojih mjera sukladno tim politikama, uključujući provedbu sporazuma u okviru WTO-a.
2. Stranke će odmah informirati Zajednički odbor o promjenama u svojim odgovarajućim poljoprivrednim politikama koje provode ili mjerama koje primjenjuju, a koje mogu utjecati na uvjete trgovine poljoprivrednim proizvodima među njima kako je predviđeno u ovom Sporazumu. Na zahtjev jedne Stranke održat će se žurne konzultacije kako bi se ispitala situacija.
3. Bez obzira na članak 21, stavak 2, sve Stranke će se suzdržati od korištenja izvoznih subvencija, te će ukinuti bilo koje takve postojeće subvencije u međusobnoj trgovini.

Članak 12

Sanitarne i fitosanitarne mjere

1. Prava i obveze Stranaka koje se odnose na primjenu sanitarnih i fitosanitarnih mjera bit će uređeni WTO Sporazumom o primjeni sanitarnih i fitosanitarnih mjera.
2. Stranke će surađivati na polju sanitarnih i fitosanitarnih mjera, uključujući i veterinarska pitanja, sa ciljem primjene relevantnih propisa na nediskriminirajući način. Svaka Stranka će, na zahtjev druge Stranke, osigurati informacije o sanitarnim i fitosanitarnim mjerama.
3. Tamo gdje je to moguće, Stranke će stupiti u pregovore kako bi zaključile sporazume o harmoniziranju ili međusobnom priznavanju u svezi sa ovim pitanjima sukladno relevantnim odredbama WTO Sporazuma o

primjeni sanitarnih i fitosanitarnih mjera, i drugih relevantnih međunarodnih sporazuma.

4. Bilo koje pitanje koje proizađe iz primjene ovog članka rješavat će se sukladno odredbama članka 42.

POGLAVLJE IV

TEHNIČKE BARIJERE ZA TRGOVINU

Članak 13

Tehničke barijere u trgovini

1. Prava i obveze Stranaka koje se odnose na primjenu tehničkih barijera u trgovini, bit će uređeni WTO Sporazumom o tehničkim barijerama trgovini, osim ukoliko nije drugačije uređeno ovim člankom.
2. Stranke se obvezuju da identificiraju i ukinu nepotrebite postojeće tehničke barijere u trgovini u smislu značenja WTO Sporazuma o tehničkim barijerama u trgovini. Zajednički odbor, ili posebni odbor za pitanja tehničkih barijera u trgovini, koji može biti uspostavljen sukladno članku 41, stavak 5, nadgledat će proces ukidanja nepotrebitih tehničkih barijera u trgovini.
3.
  - a. Stranke se obvezuju da neće uvoditi nove nepotrebite tehničke barijere trgovini. One će surađivati, unutar Zajedničkog odbora, ili posebnog odbora za pitanja tehničkih barijera u trgovini, kako bi olakšale i harmonizirale tehničke propise, standarde i obvezne procedure ocjene podudarnosti sa ciljem ukidanja tehničkih barijera u trgovini.
  - b. Stranke će informirati Zajednički odbor, ili posebni odbor za pitanja tehničkih barijera u trgovini o bilo kojem nacrtu teksta za novi tehnički propis (uključujući bilo koje obvezujuće procedure ocjene podudarnosti) ili standard, najmanje devedeset dana prije njegovog usvajanja osim u slučaju žurnosti kao što je navedeno u WTO Sporazumu o tehničkim barijerama u trgovini. Ukoliko Stranka predloži preuzimanje europskog ili međunarodnog tehničkog propisa ili standarda, odnosni period je trideset dana.
  - c. Stranke se snažno podstiču da, bez štete po WTO Sporazum o tehničkim barijerama u trgovini, harmoniziraju svoje tehničke propise, standarde i procedure ocjenjivanja podudarnosti sa onima Europske zajednice osim ukoliko bi njihova uporaba bila neučinkovita ili neodgovarajući način za ispunjenje legitimnog cilja kojem Stranke teže.
4. Stranke se obvezuju da stupe u pregovore za zaključivanje plurilateralnih sporazuma o harmonizaciji njihovih tehničkih propisa i standarda, i međusobnog priznavanja procedura ocjenjivanja podudarnosti sukladno relevantnim odredbama WTO Sporazuma o tehničkim barijerama u trgovini te drugim međunarodnim sporazumima prije 31. prosinca 2010. godine.
5. Ukoliko Stranka smatra da je bilo koja druga Stranka usvojila ili je u procesu usvajanja mjere koja predstavlja nepotrebitu tehničku barijeru u trgovini, odnosna Stranka će izvijestiti Zajednički odbor ili posebni odbor za pitanja tehničkih barijera u trgovini, koji će odlučiti o aktivnosti koja treba biti poduzeta.
6. Bilo koje pitanje koje proizađe iz primjene ovog članka rješavat će se sukladno odredbama članka 42 ovog Sporazuma.

POGLAVLJE V

OPĆE ODREDBE

A. -Operativna pravila

Članak 14

Pravila o podrijetlu i suradnja u carinskim pitanjima

1. Osim ako nije drugačije utvrđeno u ovom Sporazumu, Aneks 4 utvrđuje pravila podrijetla za primjenu

odredaba ovog Sporazuma i načine administrativne suradnje u carinskim pitanjima. Zajednički odbor može odlučiti da izmijeni odredaba Aneksa 4.

2. Aneks 5 utvrđuje zajednička pravila o međusobnoj administrativnoj pomoći u carinskim pitanjima.
3. Stranke će poduzeti odgovarajuće mjere, uključujući redovita revidiranja od strane Zajedničkog odbora, kako bi osigurale učinkovitu i harmoniziranu primjenu Aneksa 4 i 5 te odgovarajućih članaka ovog Sporazuma.
4. Stranke će pojednostaviti i olakšati carinske procedure te smanjiti, što je moguće više, formalnosti nametnute u svezi sa trgovinom. One će riješiti sve poteškoće koje proizađu iz primjene ovih odredaba sukladno odredbama članka 42.

Članak 15

Fiskalna diskriminacija

1. Stranke će se suzdržati od bilo koje mjere ili prakse interne fiskalne naravi kojom se, bilo izravno ili neizravno, stvara diskriminacija između proizvođa podrijetlom iz Stranaka, te će ukinuti takve mjere tamo gdje postoje od stupanja na snagu ovog Sporazuma.
2. Proizvodi koji su izvezeni na teritorij jedne od Stranaka ne mogu ostvariti povrat domaćih poreza veći od iznosa neizravnog oporezivanja određenog za njih.

Članak 16

Plaćanja

1. Plaćanja u slobodno konvertibilnim valutama koja se odnose na trgovinu robama između Stranaka i transfer takvih plaćanja na teritorij Stranke, u kojoj je sjedište povjeritelja, bit će slobodna od bilo kakvih ograničenja.
2. Stranke će se suzdržati od bilo kakvih deviznih ili administrativnih ograničenja za odobravanje, otplatu ili primanje kratkoročnih i srednjoročnih kredita za trgovinu robama u kojoj učestvuje rezident.
3. Bez obzira na odredbe stavka 2 ovog članka, sve mjere koje se tiču tekućih plaćanja u svezi sa kretanjem roba bit će sukladne uvjetima utvrđenim u članku VIII Sporazuma o Međunarodnom monetarnom fondu, te će se primjenjivati na nediskriminatornom temelju.

Članak 17

Opća izuzeća

Ovaj Sporazum neće sprječavati zabrane ili ograničenja uvoza, izvoza ili roba u tranzitu opravdanih po osnovu javnog morala, javne politike ili javne sigurnosti; zaštite zdravlja i života ljudi, životinja ili biljaka, zaštite nacionalnog blaga od umjetničke, povijesne ili arheološke vrijednosti; zaštite intelektualnog vlasništva ili pravila koja se odnose na zlato ili srebro ili očuvanje iscrpivih prirodnih izvora ukoliko se takve mjere provode sukladno ograničenjima domaće proizvodnje ili potrošnje. Takve zabrane ili ograničenja neće, međutim, predstavljati sredstva samovoljnog diskriminiranja ili prikrivenog ograničenja trgovine između Stranaka.

Članak 18

Sigurnosna izuzeća

Ništa u ovom Sporazumu neće spriječiti Stranku od poduzimanja bilo koje mjere, koju smatra potrebitom:

1. da spriječi otkrivanje informacija suprotno njezinim bitnim sigurnosnim interesima;
2. za zaštitu svojih bitnih sigurnosnih interesa ili za provedbu međunarodnih obveza ili nacionalnih politika:

- a. koje se odnose na promet oružja, streljiva i ratnog materijala, pod uvjetom da takve mjere ne pogoršavaju uvjete konkurencije u svezi proizvoda koji nisu namijenjeni isključivo za vojne ciljeve, kao i u svezi s takvim prometom drugim robama, materijalima i uslugama koji se obavlja izravno ili neizravno za potrebe opskrbe vojske; ili
- b. u svezi s neširenjem bioloških i kemijskih oružja, nuklearnog oružja ili drugih nuklearnih naprava; ili
- c. koje su poduzete u vrijeme rata ili druge ozbiljne međunarodne napetosti koja predstavlja prijetnju ratom.

B.— Pravila konkurencije

Članak 19

Državni monopoli i državna trgovinska poduzeća

1. Stranke će prilagoditi sve državne monopole komercijalne naravi ili državna trgovinska poduzeća kako bi osigurale da, sukladno WTO odredbama, ne bude diskriminiranja između poduzeća Stranaka u svezi uvjeta pod kojima se proizvodi plasiraju na tržište. Stranke će informirati Zajednički odbor o mjerama koje usvoje za provedbu ove odredbe.
2. Odredbe stavaka 1 i 3 ovog članka primjenjivat će se na svako tijelo putem kojeg nadležne vlasti Stranaka, po zakonu ili u praksi, bilo izravno ili neizravno, nadgledaju, određuju ili značajno utječu na uvoz ili izvoz između Stranaka. Ove odredbe će se na isti način primjenjivati na monopole koje Država prenese na druge.
3. Stranke će se suzdržati od uvođenja bilo koje nove mjere koja je u opreci sa načelima utvrđenim u stavcima 1 i 2 ovog članka ili koje ograničavaju obujam članaka koji se odnose na zabranu carina i količinskih ograničenja između Stranaka.

Članak 20

Pravila konkurencije u poduzetništvu

1. Slijedeće nije sukladno pravilnim funkcioniranjem ovog Sporazuma ukoliko može utjecati na trgovinu između Stranaka:
  - a. svi ugovori između poduzetnika, odluke udruga poduzetnika i dogovorno djelovanje poduzetnika koja imaju za cilj ili učinak sprječavanje, ograničavanje ili poremećaj konkurencije na teritorijima Stranaka u cijelini ili na njihovom značajnijem dijelu;
  - b. zlouporaba dominantne pozicije od strane jednog ili više poduzetnika na teritoriju Stranaka u cjelini ili na njihovom značajnijem dijelu.
2. Bilo koja praksa koja je u opreci sa ovim člankom procjenjivat će se na temelju načela pravila konkurencije koja se primjenjuju u Europskoj zajednici, posebice članaka 81, 82 i 86 Ugovora o osnutku Europske zajednice.
3. Do 1. svibnja 2010. godine odredbe stavaka 1 i 2 će se primjenjivati na aktivnosti svih poduzeća uključujući javna poduzeća i poduzeća kojima Stranke odobravaju posebna ili ekskluzivna prava. Poduzeća kojima su povjerene uslužne djelatnosti od općeg ekonomskog interesa ili koja imaju karakter monopola koji ostvaruje prihod, bit će predmetom odredaba stavaka 1 i 2 ukoliko primjena ovih odredbi ne ometa obavljanje, po zakonu ili u praksi, određenih javnih zadataka koji su im dodijeljeni.
4. Vežano za proizvode navedene u Poglavlju III odredbe utvrđene u stavku 1(a) neće se primjenjivati na takve ugovore, odluke i prakse koje čine integralni dio organizacije domaćeg tržišta.
5. Stranke se obvezuju da će primjenjivati svoje odnosne zakone o konkurenciji sa ciljem ukidanja praksi navedenih u stavku 1.
6. Stranke će izvještavati jedna drugu o relevantnim aktivnostima provedbe i razmjenjivati informacije. Niti od jedne Stranke se neće tražiti da objavi informacije koje su povjerljive sukladno njezinom domaćem

zakonodavstvu. Na zahtjev, konkurencijska tijela odnosno druga relevantna tijela odnosnih Stranaka stupit će u konzultacije kako bi olakšale ukidanje praksi navedenih u stavcima 1 i 2. Stranka kojoj se obratilo posvetit će punu pažnju tom zahtjevu. Ova suradnja neće sprječavati Stranke da donose samostalne odluke.

7. Ukoliko Stranka smatra da određena praksa nije sukladna stavcima 1 - 4 ovog članka, te ukoliko takva praksa prouzroči ili prijeti prouzročenjem ozbiljne štete interesima te Stranke ili materijalne štete njezinoj domaćoj industriji, ista može poduzeti odgovarajuće mjere pod uvjetima i sukladno proceduri utvrđenoj u članku 24.

Članak 21

Državna pomoć

1. Bilo koja pomoć koju odobri Stranka ili je odobrena iz državnih izvora u bilo kojem obliku, koja remeti ili prijeti remećenjem konkurencije davanjem prednosti određenim robama će, ukoliko može utjecati na trgovinu između odnosne Stranke i drugih Stranaka u ovom Sporazumu, biti u opreci sa pravilnim funkcioniranjem ovog Sporazuma.
2. Odredbe stavka 1 se neće primjenjivati na proizvode navedene u Poglavlju III.
3. Stranke se obvezuju da će primjenjivati svoje odgovarajuće zakone s ciljem da se osigura primjena načela pomenutih u stavku 1.
4. Bilo koja praksa koja je suprotna ovom članku ocjenjivat će se na temelju načela pravila o državnoj pomoći koji se primjenjuju u Europskoj zajednici, posebice iz članka 87 Ugovora o osnutku Europske zajednice.
5. Ukoliko Stranka smatra da je određena praksa, u opreci sa uvjetima stavka 1, te da uzroči ili prijeti uzročenjem ozbiljne štete po interese te Stranke ili materijalne štete njezinoj domaćoj industriji, ista može poduzeti odgovarajuće mjere pod uvjetima i sukladno odredbama utvrđenim u članku 24.
6. Ništa u ovom članku neće sprječavati ili utjecati na bilo koji način na poduzimanje kompezatornih mjera od bilo koje Stranke sukladno relevantnim člancima GATT-a i WTO Sporazuma o subvencijama i kompezatornim mjerama ili relevantnim unutarnjim zakonodavstvom.
7. Svaka Stranka će osigurati transparentnost u području državne pomoći, između ostalog, godišnjim izvješćivanjem Zajedničkog odbora o ukupnom iznosu i raspodjeli dodijeljene pomoći, te dostavljanjem drugim Strankama, na zahtjev, informacija o programima pomoći i konkretnim pojedinačnim slučajevima državne pomoći.

C. — Grupna pravila zaštite

Članak 22

Anti-damping mjere

1. Ukoliko Stranka smatra, da u trgovini sa drugom Strankom, dolazi do dampinga u smislu članka VI GATT-a, ista može poduzeti odgovarajuće mjere protiv takve prakse sukladno WTO Sporazumu o provedbi članka VI GATT-a, te pod uvjetima utvrđenim u Zajedničkoj izjavi koja se odnosi na ovaj članak.
2. Stranka će odmah izvijestiti bilo koju odnosnu Stranku i Zajednički odbor o aktivnostima i mjerama koje poduzima te će odmah će dostaviti sve relevantne informacije.

Članak 23

Opće zaštitne mjere

1. Stranke potvrđuju svoja prava da poduzmu zaštitne mjere sukladno članku XIX GATT-a i WTO Sporazumom o zaštitnim mjerama pod uvjetima utvrđenim u Zajedničkoj izjavi koja se odnosi na ovaj članak.

2. Bez obzira na stavak 1, kada se kao rezultat obveza Stranke po ovom Sporazumu bilo koji proizvod uvozi iz Stranke u ovom Sporazumu u tako povećanim količinama i pod takvim uvjetima da prouzroči ili prijeti proizročenjem:
  - a. ozbiljne štete domaćim proizvođačima sličnih ili izravno konkurentnih proizvoda na teritoriju Stranke uvoznice, ili
  - b. ozbiljnih poremećaja u bilo kojem sektoru gospodarstva koji bi mogli dovesti do ozbiljnog pogoršanja ekonomske situacije Stranke uvoznice,

Stranka uvoznica može poduzeti odgovarajuće bilateralne zaštitne mjere prema drugoj Stranci u ovom Sporazumu pod uvjetima i sukladno relevantnim procedurama utvrđenim u članku 24.

Članak 23 bis

Bez obzira na ostale odredbe ovog Sporazuma, posebice članka 23, s obzirom na osobitu osjetljivost poljoprivrednog tržišta, ako uvoz proizvoda podrijetlom iz jedne Stranke, koje su predmetom koncesija odobrenih sukladno Aneksu 3, prouzroči ozbiljan poremećaj na tržištima ili domaćim regulatornim mehanizmima u drugoj Stranci, obje Stranke će odmah stupiti u konzultacije kako bi se pronašlo odgovarajuće rješenje. U očekivanju takvog rješenja, odnosna Stranka može poduzeti odgovarajuće mjere koje smatra potrebitim.

Članak 24

Uvjeti i procedure za poduzimanje mjera

1. Prije pokretanja procedure za primjenu mjera predviđenih u člancima 20, 21 i 23 Stranke će nastojati riješiti bilo kakve razlike između njih putem izravnih konzultacija.
2. Ukoliko Stranka podvrgne uvoz proizvoda koji mogu dovesti do situacije navedene u članku 23, administrativnoj proceduri koja ima za cilj brzo pribavljanje informacija o trendovima kretanja trgovine, o tome će izvijestiti odnosne Stranke.
3. Bez štete po stavak 7 ovog članka, Stranka koja namjerava pribjeći mjerama predviđenim u člancima 20, 21 i 23, odmah će o tome izvijestiti bilo koju odnosnu Stranku i Zajednički odbor te dostaviti sve relevantne informacije. Zajednički odbor će bez odgode ispitati slučaj, te može donijeti bilo kakvu preporuku potrebitu da se okončaju poteškoće o kojima se izvijestilo. U odsustvu takve preporuke u roku od 30 kalendarskih dana od kada je predmet dostavljen Zajedničkom odboru, ili ukoliko je sporna praksa nije ukinuta u razdoblju koje odredi Zajednički odbor, te ukoliko je problem još uvijek prisutan, Stranka koja se žali može usvojiti odgovarajuće mjere potrebite da se situacija popravi.
4. Mjere utvrđene u člancima 21, 23 i 42 će biti u odnosu na njihov obujam i trajanje, ograničene na ono što je striktno potrebno da se otkloni problem i neće prelaziti štetu prouzročenu takvom praksom. Prioritet će se dati onim mjerama koje najmanje remete funkcioniranje ovog Sporazuma.
5. Bilateralne zaštitne mjere prema članku 23 sastojat će se od povećanja odgovarajuće stope carine koja se primjenjuje prema ovom Sporazumu. Rezultirajuća stopa carine neće prelaziti onu koja je manja od:
  - a. MFN carinske stope koja se primjenjuje i koja je na snazi u trenutku kada je aktivnost poduzeta, ili
  - b. MFN carinske stope koja se primjenjuje i koja je na snazi na dan koji neizravno prethodi danu stupanja na snagu ovog Sporazuma.

Bilateralne zaštitne mjere će sadržavati jasne elemente koji postupno vode njihovom ukidanju i neće biti poduzete na razdoblje duže od jedne godine. Mogu biti obnovljene najviše dva puta. Niti jedna mjera se neće primjenjivati na uvoz proizvoda koji je prethodno bio predmetom takve mjere u razdoblju od dvije godine od isteka mjere.

6. O mjerama koje su poduzete sukladno člancima navedenim u stavku 4 i 5 odmah će se izvijestiti druge Stranke

i Zajednički odbor. Zajednički odbor će nadgledati provedbu ovih mjera posebice sa ciljem njihovog ublažavanja ili ukidanja što je prije moguće.

7. Kada je, zbog izvanrednih i kritičnih okolnosti koje zahtijevaju žurno djelovanje, nemoguće prethodno ispitivanje ili informiranje, kao što može biti slučaj, odnosna Stranka može, u slučaju članka 23, stavak 2, odmah primijeniti privremene mjere nužne da se popravi situacija. Takve privremene mjere se mogu primjenjivati najduže 200 kalendarskih dana. O privremenim mjerama će se odmah izvijestiti te će se održati konzultacije između Stranaka što je prije moguće unutar Zajedničkog odbora i sukladno relevantnim stavcima ovog članka.

Članak 25

Poteškoće s platnom bilancom

Kada jedna od Stranaka ima ozbiljnih poteškoća sa platnom bilancom, ili joj to neizravno prijete, odnosna Stranka može usvojiti restriktivne uvozne mjere na *erga omnes* temelju sukladno WTO odredbama. Takve mjere će, posebice, biti ograničenog trajanja, te neće prelaziti ono što je neophodno za poboljšanje stanja platne bilance. Mjere će se postupno ublažavati kako se budu poboljšavali uvjeti platne bilance, te će biti ukinute kada uvjeti više ne budu opravdavali njihovo održavanje. Stranka će odmah informirati druge Stranke o njihovom uvođenju te, kad god je to izvodljivo, o vremenskom rasporedu za njihovo ukidanje.

POGLAVLJE VI

NOVA TRGOVINSKA PITANJA

A.- Usluge

Članak 26

Obujam i definicije

Članci u Dijelu A ovog Poglavlja primjenjuju se na mjere koje usvoje Stranke a koje utječu na trgovinu uslugama. Za potrebe ovog Sporazuma, trgovina uslugama je definirana sukladno članku I i, ukoliko je to odgovarajuće, članku XXVIII Općeg sporazuma o trgovini uslugama (u daljem tekstu «GATS»).

Članak 27

Ciljevi

Stranke će postupno razvijati i širiti svoju suradnju sa ciljem postizanja postupne liberalizacije i međusobnog otvaranja njihovih tržišta uslugama, u kontekstu europskih integracija, uzimajući u obzir relevantne odredbe GATS-a i obveze preuzete na temelju GATS-a od Stranaka koje su članice WTO-a.

Članak 28

Elektronska trgovina

Priznajući da upotreba elektronskih načina povećava trgovinske mogućnosti u mnogim sektorima, Stranke su suglasne da međusobno unaprjeđuju razvitak elektronske trgovine između njih, posebice surađujući na pristupu tržištu i pitanjima regulative do kojih je dovela elektronska trgovina.

Članak 29

Razvojna klauzula

Zajednički odbor će godišnje razmatrati rezultate suradnje navedene u članku 27 te će, ukoliko je to odgovarajuće, preporučiti, sukladno svom poslovniku o radu, pokretanje pregovora sa ciljem postupnog postizanja visoke razine liberalizacije sukladno članku V GATS-a. Obaveze preuzete u takvim pregovorima bit će utvrđene u rasporedima koji će činiti sastavni dio ovog Sporazuma.

B.- Investicije

Članak 30

Obujam

1. Stranke potvrđuju svoja prava i obveze koje postoje po bilateralnim investicionim sporazumima nabrojane u Aneksu 6.
2. Odredbe članka 30-33 ovog Sporazuma su bez štete po prava i obveze Stranaka koji proistječu iz Sporazuma navedenih u Aneksu 6.
3. Stranke su suglasne da bilo koji spor u svezi sa tumačenjem ili primjenom odredaba članka 30-33 neće biti podnesen na arbitražni postupak utvrđen u članku 43, ukoliko taj spor može biti podnesen na arbitražne postupke predviđene jednim od sporazuma navedenih u Aneksu 6.

Članak 31

Ciljevi

1. Stranke će stvoriti i održavati stabilne, povoljne i transparentne uvjete za investitore drugih Stranaka koji investiraju ili žele investirati na njihovim teritorijima.
2. Svaka Stranka će promovirati što je moguće više investicije investitora drugih Stranaka i dozvolit će takve investicije sukladno svojim domaćim zakonima i propisima.
3. Kada je jedna Stranka odobrila investiciju investitora iz drugih Stranaka, ona će, sukladno svojim domaćim zakonima i propisima, odobriti potrebite dozvole i administrativna ovlaštenja u svezi sa takvom investicijom.
4. U tom cilju, Stranke će razmjenjivati u okviru Zajedničkog odbora, informacije o svojim zakonima i propisima o uspostavi investicija, kao i o bilo kojim investicionim mogućnostima.

Članak 32

Tretman investicija

1. Svaka Stranka će osigurati pravedan i jednak tretman i punu zaštitu i sigurnost investicijama investitora drugih Stranaka.
2. Svaka Stranka će štiti investicije investitora drugih Stranaka izvršene sukladno njezinim domaćim zakonima i propisima i neće sprječavati nerazumnim ili diskriminatornim mjerama upravljanje, održavanje, korištenje, uživanje, proširenje, prodaju ili likvidaciju takvih investicija. Niti će Stranke usvojiti nikakve nove propise ili mjere koje uvode diskriminaciju glede osnutka tvrtki bilo koje druge Stranke na njezinom teritoriju.
3. Stranka će glede uspostave i rada investicija druge Stranke osigurati tretman koji nije manje povoljan od onoga koji odobrava svaka Stranka investicijama izvršenim od strane njezinih vlastitih investitora, ili onoga koji je odobren investicijama investitora bilo koje treće Države, ukoliko je ovaj tretman povoljniji.
4. Odredbe nediskriminatornog tretmana, nacionalnog tretmana i Tretmana najpovlaštenijeg naroda ovog

Sporazuma neće se primjenjivati na sve sadašnje i buduće prednosti koje odobri bilo koja Stranka na temelju njezinog članstva u carinskoj, ekonomskoj ili monetarnoj uniji, zajedničkom tržištu ili području slobodne trgovine. Niti će se takav tretman odnositi na bilo koju prednost koju bilo koja Stranka odobri investitorima treće Države na temelju sporazuma o dvostrukom oporezivanju ili drugih sporazuma u svezi sa pitanjima poreza na temelju reciprociteta.

Članak 33

Razvojna klauzula

1. Stranke će se konzulirati unutar Zajedničkog odbora, s ciljem postupnog postizanja široke koordinacije njihovih politika investiranja.
2. U tom cilju, Stranke potvrđuju svoju opredijeljenost da postupno revidiraju svoje unutarnje pravne okvire glede investicija, sa ciljem olakšanja uvjeta investiranja. Stranke će razmjenjivati informacije o ovim pitanjima unutar Zajedničkog odbora, sukladno članku 31, stavak 4.
3. Stranke će također ispitati mogućnosti odobravanja sličnih dopunskih prednosti, sukladno njihovim zakonima i propisima, investitorima drugih Stranaka ili, što može biti slučaj, investitorima trećih Država.

C.- Vladine nabave

Članak 34

Obujam i definicije

Ovaj Sporazum se odnosi na sve zakone, propise, procedure ili prakse u svezi sa bilo kojom nabavom od strane središnjih ili nižih vladinih tijela ili drugih relevantnih tijela. Ništa u člancima 26-29 ovog Sporazuma neće biti načinjeno tako da nameće bilo kakvu obvezu u odnosu na vladinu nabavu. Primjenjivat će se definicije članka I WTO Sporazuma o vladinim nabavama.

Članak 35

Ciljevi

1. Svaka Stranka će od dana stupanja na snagu ovog Sporazuma osigurati da se nabave njezinih subjekata obavljaju na transparentan i razuman način, tretirajući sve dobavljače drugih Stranaka jednako, te da su temeljene na načelu otvorene i učinkovite konkurencije.
2. Svaka Stranka će ne kasnije od 1. svibnja 2010. godine osigurati postupno i učinkovito otvaranje svog tržišta vladinih nabava tako da, u odnosu na bilo koje relevantne zakone, propise, procedure i prakse, robe, usluge i dobavljači drugih Stranaka dobiju tretman ne manje povoljan od onog koji se odobrava domaćim robama, uslugama i dobavljačima. Naročito, Stranke će osigurati da njihovi subjekti:
  - a. ne tretiraju lokalnog dobavljača manje povoljno od drugog lokalnog dobavljača na temelju stepena stranog partnerstva, ili vlasništva osobe druge Stranke; i
  - b. ne diskriminiraju lokalne dobavljače na temelju toga što su robe ili usluge koje taj dobavljač nudi za određenu nabavu, robe ili usluge druge Stranke.
3. Ovaj članak se neće primjenjivati na mjere koje se odnose na carine ili druge pristojbe bilo koje vrste koje se nameću na ili su u svezi sa uvozom, metodom nametanja takvih dažbina i pristojbi, drugih uvoznih propisa, uključujući ograničenja i formalnosti, niti na mjere koje utječu na trgovinu uslugama osim mjera kojima se konkretno uređuju vladine nabave.

Članak 36

Razvojna klauzula

1. Stranke će redovito revidirati u Zajedničkom odboru napredak u otvaranju njihovih tržišta vladinih nabava. Prvo revidiranje će se izvršiti ne kasnije od 1. svibnja 2008. godine te će se fokusirati na ispunjenje članka 35, stavak 1. Na temelju ovih revidiranja, Zajednički odbor može preporučiti dalje aktivnosti za ispunjenje ciljeva članka 35, stavak 2.
2. Ukoliko bilo koja Stranka odobri u budućnosti trećoj stranci prednosti u svezi pristupa svojim respektivnim tržištima nabava veće od onoga to je dogovoreno u ovom Sporazumu, ponudit će adekvatne mogućnosti drugim Strankama da stupe u pregovore s ciljem proširenja ovih prednosti na njih na recipročnom temelju.

D.- Zaštita intelektualnog vlasništva

Članak 37

Obujam i definicije

Za potrebe ovog Sporazuma, prava intelektualnog vlasništva podrazumijevaju prava industrijskog vlasništva (patente, zaštitne znakove, industrijske dizajne i geografske oznake), autorska i srodna prava, topografije integriranih kola, kao i zaštitu od nelegalne konkurencije kao što je navedeno u članku 10 *bis* Pariske konvencije za zaštitu industrijskog vlasništva te zaštitu neobjavljenih informacija kao što je navedeno u članku 39 Sporazuma o trgovinskim aspektima prava intelektualnog vlasništva (u daljem tekstu «TRIPS»).

Članak 38

Ciljevi

1. Stranke će odobriti i osigurati adekvatnu i učinkovitu zaštitu prava intelektualnog vlasništva sukladno međunarodnim standardima, a posebice TRIPS-om, uključujući učinkovite načine provedbe takvih prava predviđenih u međunarodnim konvencijama i ugovorima.
2. Stranke će nastaviti osiguravati adekvatnu i učinkovitu provedbu obveza koje proizilaze iz konvencija navedenih u Aneksu 7.
3. Stranke koje ispunjavaju uvjete a koje još nisu članicama konvencija navedenih u Aneksu 7 pristupit će istim te poduzeti sve potrebite mjere sa ciljem adekvatne i učinkovite provedbe obveza koje proizilaze iz njih, ne kasnije od 1. svibnja 2014. godine.

Članak 39

Razvojna klauzula

1. Ukoliko bilo koja Stranka, nakon stupanja na snagu ovog Sporazuma, ponudi trećoj stranci dodatne prednosti ili povlastice u svezi prava intelektualnog vlasništva veće od onoga što je dogovoreno u Dijelu D ovog Poglavlja, ona će biti suglasna da stupi u konzultacije sa drugim Strankama sa ciljem proširenja ovih prednosti ili povlastica na sve njih na temelju reciprociteta.
2. Iako Stranke izražavaju svoju opredijeljenost za poštivanje obveza koje proizilaze iz multilateralnih konvencija navedenih u Aneksu 7, Stranke mogu odlučiti da u ovaj Aneks uvrste druge multilateralne konvencije iz ove oblasti, te potvrđuju svoju opredijeljenost da revidiraju Dio D ovog Poglavlja, ne kasnije od 1. svibnja 2011. godine.

POGLAVLJE VII
PRAVILA FUNKCIONIRANJA

Članak 40

Zajednički odbor

1. Stranke su suglasne da uspostave Zajednički odbor sačinjen od predstavnika Stranaka.
2. Zajednički odbor će nadzirati i upravljati provedbom ovog Sporazuma. Zajednički odbor će biti podržan stalnim tajništvom, smještenim u Briselu. Zajednički odbor će odlučiti o funkcijama i administrativnim pravilima tajništva.
3. Za potrebe pravilne provedbe ovog Sporazuma, Stranke će razmjenjivati informacije te će, na zahtjev bilo koje Stranke, održati konzultacije unutar Zajedničkog odbora. Zajednički odbor će nastaviti razmatrati mogućnosti za dalje uklanjanje prepreka trgovini između Stranaka.
4. Zajednički odbor može donositi odluke u za to predviđenim slučajevima u ovom Sporazumu. Po ostalim pitanjima Zajednički odbor može davati preporuke.

Članak 41

Procedura Zajedničkog odbora

1. Zajednički odbor će se sastajati kad god je to potrebno a najmanje jednom godišnje. Svaka Stranka može tražiti održavanje sastanka.
2. Zajednički odbor je djelovati koncenzusom.
3. Osim za odluku navedenu u članku 14, stavak 1, predstavnik Stranke u Zajedničkom odboru može prihvatiti odluku sa rezervom koja se odnosi na ispunjenje domaćih pravnih uvjeta. Odluka će stupiti na snagu, ukoliko ne sadrži kasniji datum, na dan kada se o povlačenju rezerve izvijesti Depozitar.
4. Zajednički odbor će, na svojoj prvoj sjednici nakon stupanja na snagu ovog Sporazum, usvojiti svoj poslovnik o radu koji će, između ostalog, sadržavati odredbe o sazivanju sastanaka, određivanju Predsjedavajućeg te njegova/njezina mandata.
5. Zajednički odbor može odlučiti da uspostavi odgovarajuća tijela, kao što su radne skupine, radne skupine sa zadatkom, pododbori i druga tijela koje smatra potrebitim za pomoć u obavljanju njegovih zadataka.
6. Zajednički odbor će usvojiti zajednički dogovorenu listu medijatora od osoba koje su kvalificirane za medijaciju u sporu sukladno UNCITRAL-ovim Pravilima o mirenju.

Članak 42

Ispunjavanje obveza i konzultacije

1. Stranke će poduzeti sve potrebite mjere neophodne za ispunjavanje njihovih obveza po ovom Sporazumu. One će se pobrinuti da se postignu ciljevi utvrđeni u ovom Sporazumu. Ukoliko dođe do bilo kakve razlike u svezi tumačenja i primjene ovog Sporazuma, odnosno Stranke će na svaki način pokušati, kroz suradnju i konzultacije, ako je potrebno u Zajedničkom odboru, postići obostrano zadovoljavajuće rješenje.
2. Svaka Stranka može u pisanoj formi od Zajedničkog odbora tražiti da se konzultacije sa drugom Strankom u svezi neke postojeće ili predložene mjere ili u svezi bilo kojeg drugog pitanja za koje smatra da bi moglo utjecati na provedbu ovog Sporazuma održe unutar Zajedničkog odbora. Stranka koja traži konzultacije će u isto vrijeme o tome pismeno izvijestiti druge Stranke, te dostaviti sve relevantne informacije. Zajednički odbor može predložiti odgovarajuće mjere.
3. Ukoliko se odnosne Stranke tako dogovore, ove konzultacije se mogu obaviti u prisustvu medijatora. Ukoliko

se odnosne Stranke ne dogovore o medijatoru, Predsjedatelj Zajedničkog odbora će ili, ako je on državljanin ili stanovnik jedne od odnosnih Stranaka, tada prvi od njegovih predhodnika koji nije, imenovati medijatora u roku od 20 kalendarskih dana od prijema prvog pisanog zahtjeva za medijaciju sukladno pravilima utvrđenim u Aneksu 8. Medijator će dostaviti konačno izvješće Zajedničkom odboru najkasnije 60 kalendarskih dana nakon njegova/njezina imenovanja. Ukoliko se ne može pronaći nikakvo rješenje na bazi medijatorovog izvješća, Zajednički odbor će razmatrati pitanje s ciljem pronalaženja zajednički prihvatljivog rješenja. Ukoliko to ne uspije, Zajednički odbor će predložiti odgovarajuće mjere.

4. Ukoliko Stranka smatra da je druga Stranka propustila da ispuni neku obvezu prema ovom Sporazumu, a bilateralne konzultacije, medijacija ili Zajednički odbor nisu uspjeli da dovedu do zajednički prihvatljivog rješenja u roku od 90 kalendarskih dana od prijema obavijesti navedene u stavku 2, odnosna Stranka može poduzeti privremene mjere za uravnoteženje pod uvjetima i sukladno procedurama utvrđenim u članku 24. O poduzetim mjerama odmah će se izvijestiti Stranke i Zajednički odbor, koji će održavati redovite konzultacije s ciljem njihovog ukidanja. Mjere će biti ukinute kada uvjeti, po mišljenju Zajedničkog odbora, više ne budu opravdavali njihovo održavanje ili, ukoliko je spor podnesen na arbitražu, kada Zajednički odbor odluči da je arbitražna odluka donesena i ispoštovana.

Članak 43

Arbitraža

1. Sporove između Stranaka, do kojih dođe nakon što ovaj Sporazum stupi na snagu između odnosnih Stranaka i koji se odnose na tumačenje ili primjenu prava i obveza po njemu, koji nisu riješeni putem izravnih konzultacija u Zajedničkom odboru u roku od 90 kalendarskih dana od datuma prijema zahtjeva za konzultacije, bila koja Stranka može uputiti na arbitražu upućivanjem pisane obavijesti drugoj Stranci u sporu. Preslika ove obavijesti bit će dostavljena svim Strankama u ovom Sporazumu. Kada više od jedne Stranke traži podnošenje spora arbitražnom tribunalu sa istom Strankom koji se odnosi na isto pitanje, kad god je to izvedivo treba biti uspostavljen jedinstveni arbitražni tribunal da razmotri takve sporove.
2. Arbitražni tribunal će rješavati spor sukladno odredbama ovog Sporazuma, te bilo kojim drugim primjenjivim pravilima međunarodnog prava. Tribunal će uvažiti *amicus curiae* izvješća od Stranke koja nije uključena u spor.
3. Uspostava i funkcioniranje arbitražnog tribunala bit će regulirano Aneksom 9. Odluka arbitražnog tribunala bit će konačna i obvezujuća za Stranke u sporu.
4. Sporovi koji su predmetom konzultacija ili arbitraže prema ovom Sporazumu ne mogu biti podneseni WTO-u na rješavanje spora. Niti može neko pitanje ili spor u WTO proceduri za rješavanje sporova biti podneseni na arbitražu po ovom članku.

Članak 44

Transparentnost

1. Svaka Stranka će odmah objaviti bilo koji zakon, propis, sudsku odluku i administrativnu odluku o općoj primjeni i proceduri, uključujući standardne ugovorne klauzule, ili bilo kakve njihove izmjene u svezi sa pitanjima obuhvaćenim ovim Sporazumom.
2. Svaka Stranka će odmah odgovoriti na sve zahtjeve druge Stranke za konkretnim informacijama o bilo kojoj od njenih mjera opće primjene ili međunarodnih sporazuma koji pripadaju ili utječu na ovaj Sporazum. Strane će uspostaviti kontaktni punkt kojem će takvi zahtjevi biti dostavljani. Kontakt osobe će odmah proslijediti zahtjev relevantnim domaćim agencijama.

Članak 45

Opća razvojna klauzula

1. Ukoliko Stranka smatra da bi, u interesu gospodarstava Stranaka, bilo korisno razviti i produbiti odnose uspostavljene ovim Sporazumom njihovim proširenjem na oblasti koje nisu njime obuhvaćene, dostavit će obrazložen zahtjev drugim Strankama. Stranke mogu dati uputu Zajedničkom odboru da ispita takav zahtjev te, tamo gdje je to odgovarajuće, da preporuke, osobitno s ciljem otvaranja pregovora.
2. Sporazumi koji rezultiraju iz procedure navedene u stavku 1 bit će predmetom ratifikacije ili odobravanja od Stranaka sukladno njihovim unutarnjim pravnim procedurama.

Članak 46

Trgovinski odnosi uređeni ovim i drugim sporazumima

Ovaj Sporazum neće spriječavati održavanje ili osnivanje carinskih unija, područja slobodne trgovine ili aranžmana pogranične trgovine u mjeri u kojoj oni ne utječu negativno na trgovinski režim, a posebice odredbe koje se tiču pravila o podrijetlu predviđenih ovim Sporazumom.

Članak 47

Aneksi

1. Aneksi i Zajedničke izjave uz ovaj Sporazum čine njegov sastavni dio.
2. Zajednički odbor može odlučiti da izmijeni Anekse sukladno odredbama članka 40, stavak 4, te sukladno domaćim zakonskim uvjetima Stranaka.
3. Ukoliko se Stranke ne dogovore drugačije, izmjene navedene u stavku 2 ovog članka stupit će na snagu u skladu sa člankom 41, stavak 3 ovog Sporazuma.

Članak 48

Izmjene

Izmjene ovog Sporazuma osim onih navedenih u članku 47 stupit će na snagu na dan prijema zadnje pisane obavijesti putem diplomatskih kanala, kojom sve Stranke izvješćuju Depozitara da su njihovi domaći pravni uvjeti za stupanje na snagu izmjena ispunjeni.

Članak 49

Pristupanje Sporazumu

1. Pristupanje ovom Sporazumu može se vršiti uz pristanak svih Stranaka.
2. Rokovi i uvjeti za pristupanje bit će utvrđeni u sporazumu o pristupanju zaključenom između svih Stranaka u ovom Sporazumu s jedne strane i Stranke koja pristupa s druge strane.

Članak 50

Stupanje na snagu

Ova konsolidirana verzija Srednje-europskog sporazuma o slobodnoj trgovini (CEFTA 2006) stupit će na snagu na dan stupanja na snagu Sporazuma o izmjeni i pristupanju Srednje-europskom sporazumu o slobodnoj trgovini.

Članak 51

Trajanje i otkazivanje

1. Ovaj Sporazum je zaključen na neodređeno vremensko razdoblje.
2. Svaka Stranka može otkazati ovaj Sporazum pisanom obavijesti Depozitaru putem diplomatskih kanala. Otkazivanje će stupiti na snagu prvog dana sedmog mjeseca nakon datuma prijema obavijesti o otkazivanju.
3. Strane su suglasne da će se, u slučaju da bilo koja Stranka kandidat postane članicom Europske unije, ta Stranka povući iz ovog Sporazuma. Povlačenje će se desiti najkasnije dan prije nego što članstvo postane učinkovito i bez bilo kakvih kompenziranja drugim Strankama zbog promijenjenih uvjeta trgovine.

Članak 52

Depozitar

Vlada Republike Hrvatske, u funkciji Depozitara, izvijestit će sve Stranke koje su potpisale ovaj Sporazum o bilo kakvoj obavijesti koju je primila sukladno članku 4 Sporazuma o izmjeni i pristupanju Srednje-europskom sporazumu o slobodnoj trgovini, te bilo kojem drugom aktu ili obavijesti koja se odnosi na ovaj Sporazum.

ZAJEDNIČKE IZJAVE

Zajednička izjava u svezi primjene WTO pravila i procedura

U mjeri u kojoj se daju reference u kontekstu ovog Sporazuma na pravila i procedure utvrđene u Aneksu 1A, Aneksu 1B i Aneksu 1C Marakeškog sporazuma o osnutku Svjetske trgovinske organizacije, Stranke su suglasne da ih primjenjuju bez obzira da li su ili nisu članicama WTO-a.

Zajednička izjava o suradnji i pomoći

Strane će nastojati, gdje je to moguće, razvijati ekonomsku i tehničku suradnju i pomoć kako bi pružile jedna drugoj, posebice, mada ne isključivo:

- a. savjete o načinima organiziranja odgovarajuće poticajne infrastrukture za investicije, uključujući agencije za promoviranje investicija;
- b. okvire i procedure za stimuliranje zajedničkih investicija, zajedničkih pothvata i proizvodnje za tržišta trećih zemalja;
- c. programe obuke sa ciljem postizanja boljeg razumijevanja njihovih odgovarajućih sustava vladinih nabava i statistika kao i boljeg pristupa njihovim tržištima;
- d. jednu ili više niže navedenih aktivnosti u svezi prava intelektualnog vlasništva:
  - (i) pravne savjete (komentari o nacrtima zakona, sudskim i administrativnim odlukama, provedbi i drugim pitanjima u svezi sa zaštitom prava intelektualnog vlasništva);
  - (ii) savjete o načinima organiziranja administrativne infrastrukture, kao patentni uredi, društva za naplatu i inspeksijski organi;
  - (iii) obuku na polju upravljanja i tehnika upravljanja pravima intelektualnog vlasništva;
  - (iv) konkretnu obuku sudija, tužitelja, odvjetnika, carinskih i policijskih službenika, te inspektora, kako bi se provedba zakona učinilo učinkovitijom; i
  - (v) aktivnosti na izgradnji svijesti za privatni sektor i civilno društvo o zaštiti i značaju prava intelektualnog vlasništva.

Zajednička izjava o člancima 20 i 21

1. Stranke u ovom Sporazumu će ne kasnije od 1. svibnja 2010. godine osigurati primjenjivost odgovarajućih odredaba u svom domaćem zakonodavstvu.
2. Odredbe o konkurenciji u domaćem zakonodavstvu odnosnih Stranaka bit će usklađene sa načelima članaka 81, 82, 86 i 87 Ugovora o osnutku Europske zajednice.
3. Stranke će u razdoblju navedenom u stavku 1 uspostaviti operativno neovisno tijelo koje će biti nadležno za primjenu pravila konkurencije i državne pomoći.

Zajednička izjava o člancima 21, 22 i 23

Stranke izjavljuju da neće primjenjivati anti-damping, kompezatorne ili zaštitne mjere dok ne donesu detaljne interne propise kojima se utvrđuju pravila i procedure i određuju tehnička pitanja vezana za primjenu takvih mjera. Stranke će osigurati punu usuglašenost svojih unutarnjih propisa sa relevantnim WTO odredbama uključujući članak VI i XIX GATT-a i Sporazum o provedbi članka VI, Sporazum o subvencijama i kompezatornim mjerama te Sporazum o zaštitnim mjerama. Nakon što ovakva legislativa bude implementirana, Stranke će primjenjivati bilo koje antidamping carine, kompezatorne carine i zaštitne mjere u punoj usklađenosti sa relevantnim WTO odredbama.